

PATVIRTINTA

Lietuvos banko Priežiūros tarnybos direktoriaus
2016 m. vasario 29 d. sprendimu Nr. 241-53

LIETUVOS BANKO PRIEŽIŪROS TARNYBOS POZICIJA DĖL MOKĖJIMO SĄSKAITOSE LAIKOMŲ LĖŠŲ

Lietuvos banko Priežiūros tarnyba (toliau – Priežiūros tarnyba), analizuodama mokėjimo paslaugų rinkos praktiką, pastebėjo, kad finansų rinkos dalyviai skirtingai traktuoja mokėjimo sąskaitos turinį ir funkcionalumą, galimybę mokėjimo sąskaitoje laikyti lėšas neribotą terminą arba laikyti lėšas mokėjimo sąskaitoje ilgiau, nei tai būtina mokėjimo operacijoms atlikti.

Vadovaudamasi Lietuvos banko įstatymo 42 straipsnio 5 dalimi, Priežiūros tarnyba parengė poziciją dėl mokėjimo sąskaitų funkcionalumo. Rengdama poziciją Priežiūros tarnyba konsultavosi su Europos Komisija, taip pat analizavo ekspertų atsakymus į klausimus, kylančius dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2007/64/EB dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, iš dalies keičiančios direktyvas 97/7/EB, 2002/65/EB, 2005/60/EB ir 2006/48/EB ir panaikinančios Direktyvą 97/5/EB (toliau – PSD)¹. Pozicija skirta visiems finansų rinkos dalyviams ir finansų rinkos dalyvio licenciją siekiantiems gauti ūkio subjektams.

Atkreiptinas dėmesys, kad ši pozicija negali būti vertinama kaip oficialus teisės aktų aiškinimas.

Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo (toliau – MĮ) 2 straipsnio 22 dalyje mokėjimo sąskaita apibrėžiama kaip vieno ar kelių mokėjimo paslaugų vartotojų vardu atidaryta sąskaita, naudojama mokėjimo operacijoms vykdyti. Pažymėtina, kad PSD siekta reglamentuoti mokėjimo paslaugų teikimą. Mokėjimo sąskaitos atidarymas ir jos funkcionalumas iš esmės nebuvo aptartas, kaip ir lėšų laikymas joje. Reglamentavimo tikslais mokėjimo sąskaita apibrėžiama itin plačiai, kad apimtų bet kokias mokėjimo sąskaitas, iš kurių ir į kurias galima atlikti mokėjimo operacijas (bankų sąskaitos, elektroninių pinigų sąskaitos (e-pigininės), mokėjimo įstaigų atidarytos sąskaitos ir kt.)^{2,3 ir 4}. Nors skirtingų mokėjimo paslaugų teikėjų mokėjimo paslaugų vartotojams atidarytos sąskaitos bendrai vadinamos mokėjimo sąskaitomis, o atliekant mokėjimo operacijas iš mokėjimo sąskaitų tokioms operacijoms taikomos MĮ nuostatos, tačiau skirtingų mokėjimo paslaugų teikėjų atidarytų mokėjimo sąskaitų funkcionalumas nėra vienodas, nes funkcionalumą nustato šių subjektų veiklą reglamentuojantys teisės aktai.

Mokėjimo paslaugų teikėjai yra šie: kredito įstaigos (įskaitant kredito įstaigų, kurių buveinė yra valstybėse narėse arba užsienio valstybėse, valstybėse narėse įsteigtus filialus), elektroninių pinigų įstaigos, mokėjimo įstaigos, pašto pinigų persiuntimo sistemų (žiro) įstaigos, įstatymų nustatyta tvarka turinčios teisę teikti mokėjimo paslaugas, Europos Centrinis Bankas ir valstybių narių centriniai bankai, kai jie teikia mokėjimo paslaugas, nesusijusias su jų, kaip pinigų ar valstybės institucijų, funkcijomis, ir Europos Sąjungos valstybių narių valstybės, regionų ir savivaldybių institucijos, kai jos teikia mokėjimo paslaugas, nesusijusias su jų, kaip valstybės, regionų ar savivaldybių institucijų, funkcijomis.

Kredito įstaigų veiklą reglamentuojantys teisės aktai suteikia teisę kredito įstaigoms teikti visas finansines paslaugas, jei ši teisė nėra apribota įstatymų (Lietuvos Respublikos bankų įstatymo 4 straipsnio 2 dalis, Lietuvos Respublikos centrinės kredito unijos įstatymo 4 straipsnio 1 dalis, Lietuvos Respublikos kredito unijų įstatymo 4 straipsnio 1 dalis), todėl kredito įstaigų

¹ http://ec.europa.eu/finance/payments/docs/framework/transposition/faq_en.pdf ir <http://ec.europa.eu/yqol/index.cfm?fuseaction=legislation.show&lid=7>

² <http://ec.europa.eu/yqol/index.cfm?fuseaction=question.show&questionId=33>

³ <http://ec.europa.eu/yqol/index.cfm?fuseaction=question.show&questionId=996>

⁴ <http://ec.europa.eu/yqol/index.cfm?fuseaction=question.show&questionId=998>

atidarytos mokėjimo sąskaitos pasižymi didžiausiu funkcionalumu, kurį gali riboti pačių kredito įstaigų verslo modelis arba įstatymai.

Elektroninių pinigų įstaigos turi teisę leisti elektroninius pinigus ir teikti mokėjimo paslaugas (Lietuvos Respublikos elektroninių pinigų ir elektroninių pinigų įstaigų įstatymo 10 straipsnio 1 dalis). Atsižvelgiant į tai, kad elektroniniai pinigai yra laikomi elektroninėse laikmenose, elektroninių pinigų įstaigos atidarytoje mokėjimo sąskaitoje elektroniniai pinigai gali būti laikomi iki jų išpirkimo, tačiau jais gali būti atliekami ir mokėjimai. Mokėjimams, atliekamiems elektroniniais pinigais, taikomos MĮ nuostatos, reglamentuojančios mokėjimo terminus, mokėtojo ir mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybę, ir kitos nuostatos.

Mokėjimo įstaigos turi teisę teikti tik mokėjimo paslaugas, todėl jų atidarytų mokėjimo sąskaitų funkcionalumas yra mažiausias – į mokėjimo įstaigos atidarytą mokėjimo sąskaitą lėšos gali būti įmokamos tik konkrečioms mokėjimams atlikti ir jos neturėtų būti mokėjimo įstaigos mokėjimo sąskaitoje ilgiau, nei tai būtina dėl operacinių ir techninių aplinkybių, susijusių su konkrečiomis mokėjimo paslaugomis⁵. Mokėjimo įstaigos gali priimti lėšas į mokėjimo įstaigos atidarytą mokėjimo sąskaitą tik kartu su mokėjimo nurodymu, kuris turi būti įvykdytas MĮ nustatytais terminais (pvz., lėšos iš mokėjimo įstaigos mokėjimo sąskaitos turi būti įskaitytos į gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjo sąskaitą ne vėliau kaip kitą darbo dieną arba mokėjimo paslaugų vartotojo ir mokėjimo įstaigos sutartą dieną, išskyrus MĮ nustatytas išimtis) ir imtis pakankamų priemonių, užtikrinančių, kad iš trečiųjų asmenų į mokėjimo įstaigos kliento mokėjimo sąskaitą patekusios lėšos nebūtų laikomos ilgiau, nei reikia mokėjimams atlikti. Tik atitinkančios prieš tai nurodytas sąlygas lėšos mokėjimo įstaigos mokėjimo sąskaitoje yra laikomos įmokėtomis mokėjimo paslaugoms teikti. Nesilaikant prieš tai minėtų sąlygų mokėjimo įstaigos mokėjimo sąskaitoje esančios lėšos laikytinos indėliais ar kitomis gražintinomis lėšomis arba elektroniniais pinigais, tačiau mokėjimo įstaiga neturi teisės teikti šių finansinių paslaugų (Lietuvos Respublikos mokėjimo įstaigų įstatymo 4 straipsnio 5 dalis). Atsižvelgdama į išdėstytą informaciją, mokėjimo įstaiga privalo imtis priemonių, kad jos atidarytoje mokėjimo sąskaitoje lėšos nebūtų laikomos ilgiau, nei tai būtina mokėjimo paslaugoms teikti.

Kitų mokėjimo paslaugų teikėjų mokėjimo sąskaitų funkcionalumas priklauso nuo tokių mokėjimo paslaugų teikėjų veiklą reglamentuojančių teisės aktų, jų veiklos ypatumų, tačiau mokėjimo paslaugos bet koku atveju privalo būti teikiamos laikantis MĮ nustatytų reikalavimų.

Primename, kad kilus klausimų dėl vykdomos ar ketinamos vykdyti veiklos galite kreiptis į Priežiūros tarnybą dėl veiklos atitikties galiojantiems teisės aktams.

⁵ Atsakymas į 155 klausimą (http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/framework/transposition/faq_en.pdf)